

Ribnica na Pohorju.

(Spisal L. Vrhovski.)

Kakor ima Kranjsko svojo slovečo Ribnico, tako jo ima tudi Štajersko. A čeprav ni toliko sloveča in velika, pa je lepa. Pogledjva, dragi čitatelj, z Velike Kape na Pohorju proti vshodu, in naravnost pod nama, le za par ur hodá, je na ravninici lična vas — Ribnica. Okoli cerkve se je nabralo nekaj hiš, ki niso mnogoštevilne, pa so vse snažne, zale. Okoli vasi se razprostira polje, in dvigajo se griči in hribi, panoge Pohorja, da se iz vasi prosto vidi samo proti vshodu. Tam ti oko uide v prijazne griče Slovenskih goric, tu pa tam zagledaš tudi čez podravske hribe kaj na „nemško“ stran, to je čez Dravo — tje proti murskemu polju.

Sicer ti pa tudi v vasi ni dolg čas. Vas sama šteje le 22 številčk, a obdana je po vseh gričih z dvori in hišami. Tukaj se ljudje ne selijo radi skupno, kakor na ravninah, temveč vsak kmet ima svoje poslopje tam, kjer je zemlja, ki ga redi. In naj je grič ali hrib tudi strm, voda in druga potrebna stvar daleč, naši Pohorci so vsega vajeni ter hočejo imeti stanišča visoko, kakor so njih predniki znosili cerkvice na najvišje hribe. To je nekak njih nagon, katerega ne morejo opustiti. Tako je torej videti ves kraj, obdan z gostimi hribi in griči, pomešan s temno-zelenimi gozdi, rumenimi njivami, višnjevimi travniki in belimi hišami, jednak drobni cvetlični gredici, kjer ti vsaka cvetka vleče oko nase. Res lep kraj, toda ne samo za pogled, nego tudi za srečno mirno življenje.

Severna stran Pohorja sicer nima vinske trte in drugih nežnih pridelkov, ker mogočne panoge Pohorja jo senčijo, a mrzli severni krivec ima semkaj prosto pot, pač pa dobro obrodé drugi pridelki, n. pr. žito, tu in tam še koruza, fižol (grah), zelje, ajda in krompir, ki je tukaj najnavadnejša jed. Precèj živahna je tudi sadjereja, ki ob dobrih letinah daje obilne dohodke. Jednako je tudi z živino-

rejo; živinska kupčija, ki je tukaj obrnjena proti Gradcu, je včasih prav dobra. Glavni prihodek našemu kmetu pa daje gozd brez katerega bi bilo tukaj ubožno in žalostno.

Dva močna potoka izvirata v župniji in gonita vsak po kakih 60 pil ali žag, predno se vsa utrujena skrijeta v Dravo. Te pile so last naših kmetov in kmetov sosednjih župnij (na vshodu sv. Lovrenca, na zahodu sv. Antona in na severu Vuhreda).

Vsak večji kmet ima svojo pilo, manjši pa imajo po dva ali po več skupaj jedno. Te režejo skoro celo leto, blago pa se vozi večinoma na železniški postaji: Ribnica-Brezno in pa na Vuhred. Od tod se pošilja večinoma na Ogersko, nekaj ga pa odnese tje tudi Drava na plovih in šajkah. Sploh je tukaj lesna trgovina temelj, na katerem sloni vse ljudsko blagostanje.

Župnija Ribnica se deli v dve večji občini. Prej so bile štiri, pa sta se po dve združili v jedno, zato imata ti še sedaj po dvojno ime: Ribnica-Hudikot in Janževvrh-Arlica. Tema se je sedaj še pridružilo nad 20 hiš iz sosednje Št. Lovrenške župnije, da šteje sedaj župnija Ribnica nad 3500 duš. Prebivalci so večinoma sami Slovenci, le v tukajšnji steklarni je kakih 200 Nemcev. Ljudje so tukaj prav marljivi in gostoljubni. S prijaznim obrazom in z lepimi besedami se dá opraviti pri njih veliko, nasproti pa s silo in grožnjo — nič.

Narodna zavest je našla tudi v ta skriti kotichek naše domovine že zgodaj svojo pot in ogrela ljudstvo. Sedaj menda v malokateri majhni kraj zahaja primeroma toliko časopisov kakor sèm. Tudi pri Mohorjevi družbi nadkriljuje Ribnica svoje sosede, ker šteje sama več udov, nego cela ostala dekanija (Vuzenica).

Cerkvá šteje župnija štiri, namreč župno cerkev sv. Jerneja v vasi, na bližnjem griču

proti vshodu podružnico sv. Lenarta, kjer je tudi pokopališče; potem na uro hodá proti severu oddaljenem hribu cerkev sv. Janeza Krstnika in zopet za uro hodá na nasprotno stran ravno pod Veliko Kapo cerkev sv. Bolfanka.¹⁾ Cerkve so zidane večinoma v preprostem zlogu. Po prizadevanju sedanjega gospoda župnika in radodarnosti mnogih dobrotnikov so sedaj v prav ličnem stanju. Ubrani, deloma novi zvonovi, popravljene stavbe, vkusna slikarija in bogata mašna oprava priča o radodarnosti in gorečnosti ljudstva za čast božjo.

Žal da kakor marsikje drugodi tudi tukaj manjka virov, po katerih bi zvedeli kaj o zgodovini tukajšnjih sel in cerkvá. Silen požar, o katerem kakor v pravljici govori ljudstvo, uničil je vse listine in zapisnike, to pa gotovo že pred več kakor 200 leti. Sedanja župna matica pa se je jela pisati šele sedanje stoletje, torej ima malo važnega za nas. Vendar se dá sklepati, da so vse imenovane cerkve zidali v šestnajstem stoletju. O početku župnije se namreč kratko omenja, da je deželni knez nadvojvoda Karol leta 1554. ukazal takratnemu nadžupniku vozeniškemu Adamus Adaquaticus-u, naj skliče komisijo, da priskrbi tukaj dohodke za samostalnega duhovnika. Tudi druga znamenja kažejo, da so takratne naselbine in cerkve videle še turške čase. Okoli podružnice sv. Lenarta je še dandanes globok jarek, o katerem pravijo, da je služil za „šance“ proti Turku. V ondotni cerkvi za velikim oltarjem še tudi sedaj visi velikanska podkev, katero je baje pustil Turek, ko je zadnjič todi razgrajal; obljubil je tedaj neki tudi, da še pride po-njo. Še več pravljic je takšnih med ljudstvom, kakor ta, da je pod imenovano cerkvijo v zemlji še danes kovač, kateri razbija ob svetih večerih. Vse to kaže, da je imenovana cerkev bržčas najstarejša med vsemi v župniji.

Jezik našega ljudstva je lep, govoric kratka in krepka. Dočim na južni strani po-

¹⁾ Ljudje pravijo tukaj Volbank, Volbenk; a pišejo vedno Bolfank.

horski jako zavijajo in zategujejo naglas, ravnajo Ribničani baš nasprotno. Posebno priljubljene so jim besede kratice (okrajševalne), n. pr. pomáti nam. pomagati, drič nam. drugič, ficet nam. beneficiját, (beneficij je sedaj v Ribnici združen s kaplanovo službo) itd. Nekatere besede nas spominjajo češčine, n. pr. modliti nam. moliti, lotr (v češčini pomenja: tolovaj), tu pa: možak. Posebnost je tudi, da se samoglasnik *o* pogosto izgovarja z *a*, kar pa je v ruščini navadno, n. pr: vada nam. voda, panva nam. ponva, kanec nam. konec itd. Nabral sem že tudi okoli 700 precèj izvirnih izrazov in besed iz tukajšnjega kraja.

Seveda je zraven krasnih izvirnih izrazov tudi mnogo nemških tujk. Tukaj se razločno vidi, katera stroka rokodelstva je domačega izvora, katera pa tujega. N. pr. mlinarji, pilarji in tkalci imajo skoro za vsako reč domač izraz, a kovači, mizarji, čevljarji in drugi rabijo nemške izraze za orodja in izdelke. Četudi pa tukajšnje ljudstvo mnogo občuje s sosedi Nemci prek Drave, vendar je srečno, da svoje govorce ni še bolj popačilo in potujčilo. Tujčevale so z malimi izjemami tudi šole, — a Slovenec je ostal na Pohorju kar je bil od nekdanj.

Ob koncu naj čitatelja seznanim še s slikama (str. 24, 25). Prva slika je posneta z griča na severu in nam kaže vas bolj od strani. Ponosno poslopje na desno od cerkve je šola štirirazrednica, ostale hiše so last posameznikov. (Mimogredé omenjam, da je v vasi jedna mesarija, tri prodajalnice in sedem (!) krčem.) Lepo je tudi videti marljivo ljudstvo ob žetvi na njivah, kako vse hiti in dela. V ozadju pa vidimo mogočne planine, zraven pa tudi žalostne sledove neusmiljenih drvarjev.

Druga slika je posneta od vshoda z line v stolpu podružnice sv. Lenarta. Bela cesta nas v dveh urah privede sem od postaje Ribnica-Brezno. Tudi tukaj nam narava ugaja, posebno če smo prijatelji temnozelenih gozdov. V ozadju vidimo ponosno Veliko Kapo, katero kot strežaji obdajejo drugi vrhovi, kakor Mala Kapa, Črni Kugel, Sedlo, Cerkvica i. dr.